

Introduktion till ämnet och detta informationsbrev

Detta är första numret av informationsbrevet om föräldraalienation, eller som jag valt att kalla det, ”*Om Parental Alienation*”, fortsättningsvis även kallat *OMPA*. Vad är då parental alienation, PA?

En kortversion är att PA handlar om en familjedynamik där en *alienerande* föräldrapart påverkar barnet att avvisa en tidigare älskad förälder utan att den föräldern har gjort barnet något illa. Denna förälder brukar vi på svenska kalla den drabbade föräldern, alternativt den alienerade föräldern (i engelskspråkig litteratur används ofta begreppet *targeted parent*).

Parental alienation utesluter fysiska övergrepp och på motsvarande sätt utesluter fysiska övergrepp PA. Därför är särskiljande verktyg viktiga. Inom diagnostiken kan både falska positiva och falska negativa förekomma. Både falska positiva och negativa handlar om risker¹. Begreppen kan användas när man resonerar om PA – man vill ju exempelvis inte att en förälder som våldfört sig på sitt barn ska kunna skylla på att den andra föräldern är alienerande. Den goda nyheten i detta sammanhang är att det inte är känt något fall där ett barn bevisligen utsatts för fysiska övergrepp och därefter uppvisat alla åtta karaktärstecknen för PA. Alltså får en sådan förälder ett omöjligt problem om han/hon försöker skylla ifrån sig genom att hänvisa till PA.

För den som, i introduktionsbemärkelse, vill komma närmare originallitteraturen rekommenderas boken ”Föräldrar som betar sig illa” (2018). Vill man gå mera direkt in i facklitteraturen rekommenderar jag Wilfrid von Boch-Galhaus (barnpsykiatri) artikel [Parental Alienation \(Syndrome\) – a serious form of child abuse](#) som definierar PA, ger en översikt av viktig originalforskning inklusive många relevanta referenser.

Som framgår av ompa.se skiljer man på fem olika slag av barnmisshandel: Fysiskt våld, sexuella övergrepp, emotionell/psykisk misshandel (där PA ingår), fysisk försumlighet samt emotionell försumlighet. Alla dessa former av barnmisshandel är tragiska och förfärliga oavsett vilken av dem vi diskuterar. Detta informationsbrev är emellertid fokuserat på PA – till stor del därför att den misshandelsformen är den som kanske oftast undgår upptäckt. Hjärnforskare håller nu, sedan över 15 år tillbaka på med att kartlägga vilka livslånga hjärnskador det blir hos barnen beroende på vilken typ av misshandel de utsatts för (Se t ex artikeln [Paradise Lost: The Neurobiological and Clinical Consequences of Child Abuse and Neglect](#) (CB Nemeroff, 2016). *Observera särskilt detta med livslånga* – det är alltså inte som

¹ Som ett exempel på falska positiva respektive falska negativa kan vi ta mammografi: Falska positiva innebär att man tror sig ha att göra med en brösttumör när det inte finns någon. Risker är då att man i onödan utsätter personen för medicinsk behandling. Falska negativa däremot innebär att man kommer fram till att det inte fanns någon tumör men i själva verket har missat den.

med ett blåmärke som kanske försvinner på en vecka. Det ska med en gång sägas att PA ingår i fem redan existerande psykiatriska diagnoser i den handbok som psykologer och psykiatriker använder, "DSM-5". Detta förklaras närmare på ompa.se.

Underlaget till *Om Parental Alienation, OMPA*, kommande innehåll mm

Kunskapen om parental alienation, PA, har i hög grad fördjupats under de senaste 35 åren. Fenomenet är rapporterat från fler än 50 länder. Samtidigt kan konstateras att PA är relativt okänt i Sverige jämfört med många andra västländer. Detta märks på flera sätt – inte minst genom skillnader länder emellan med avseende på myndighetsdokument och rättsväsende. Man kan också se till det tusental böcker som skrivits om PA där språken engelska och spanska är helt dominerande. I Sverige finns bara några få böcker om parental alienation (se "Litteratur" på ompa.se).

Syftet med detta informationsbrev är att belysa olika sidor av PA på svenska: Sociala, vetenskapliga, rättsliga och andra aspekter där PA också belyses ur ett internationellt perspektiv.

Ett flertal olika källor utgör grunden till detta informationsbrev: Särskilt viktiga är vetenskapliga originalpublikationer såsom facktidskrifter och böcker inom området men också underlag från konferenser som hållits om PA. På Internet kan man dessutom hitta många direkta vittnesmål från personer som drabbats av en alienerande förälder. Samma sak gäller direktkontakt jag (BC) haft med många personer från drabbade föräldrar. All denna information hänger samman på ett logiskt sätt – det finns inga väsentliga motsägelser med avseende på beteendemönster, mekanismer med avseende på orsak-verkan osv.

Som exempel på hur studier visar ett systematiskt och enhetligt mönster kan vi ta en översiktsartikel där forskarna analyserat nio arbeten från andra forskare och där temat varit just drabbade/alienerade föräldrar och deras iakttagelser: [Characteristics and experiences of targeted parents of parental alienation from their own perspective: A systematic literature review](#) (S. Lee-Maturana *et al.*, 2019). Resultatet visar tydligt att de alienerade föräldrarna inte kan ses som orsak till att de avvisats av sina barn – inte heller tyder något på att dessa föräldrar har någon psykisk sjukdom. Däremot pekar studierna enhetligt på att de alienerande föräldrarna oftast har en personlighetsstörning. Resultaten pekar på att den skadande/alienerande föräldern drivs av hat, ilska eller hämnd som uttrycks i form av sabotage av den andra förälderns relation med barnen. Hit hör alla former av kontaktsabotage (vistelse hos den andra föräldern, blockering eller manipulation av barns mobiltelefoner och epost), blockering av information om barnet så den andra föräldern inte ska veta något om hur det går i skolan, läkarbesök, fritidsaktiviteter osv. Kreativiteten är stor när det gäller att hitta på jäkelstyg i dessa syften men strategierna och beteendena sorteras oftast upp i 10-18 huvudkategorier.

Utöver sådana här avrapporteringar om vad forskningen kommit fram till kommer också aktuella händelser att tas upp liksom teman som hör till sammanhanget med samhället i stort – från socialtjänst till domstol. Särskilt intressant blir det att se hur FN:s Barnkonvention kommer att användas – i PA-sammanhangen bryter ofta de alienerande föräldrarna mot ett flertal av paragraferna i Barnkonventionen. Jag avser att komma tillbaka till detta tema i mer detalj.

OMPA kommer att publiceras oregelbundet, beroende på nyheter och annat underlag – men *alltid först på ompa.se* så att alla har möjlighet att se samma material samtidigt.

Aktuellt just nu är dessutom flera konferenser som kommer att handla om PA:

[Dublin, Irland \(21 april 2020\)](#). Nio tunga internationella namn inom PA-området kommer att driva konferensen genom föredrag och på andra sätt. En uppföljning med ytterligare en PA-konferens sker sedan på [Nordirland den 23 april](#). Av särskilt intresse är att man på länsnivå på Irland sedan 4-5 månader börjat kriminalisera PA (i hittills 14 "counties" av 32).

Ytterligare en PA-konferens anordnad av [European Association of Parental Alienation Practitioners, EAPAP](#), kommer sedan i Zagreb, Kroatien 15-16 juni: Parental separation, alienation and splitting: Healing beyond reunification.

Varför "parental alienation" istället för "föräldraalienation"?

Jag (BC), som nu startat *Om Parental Alienation*, stötte första gången på begreppet i slutet på mars 2019. Begreppet handlar om psykisk misshandel av både barn och vuxna: Jag hade själv tidigare tydligt sett ett flertal av dess tecken utan att då förstå att dessa var pusselbitar i något mycket större, och som troligtvis är en av flera huvudfaktorer bakom ökande psykisk ohälsa i Sverige. Jag kommer att återkomma, i mer detalj, till varför PA sannolikt ökar relativt sett – dvs i snabbare takt än vår befolkning ökar.

Nyfikenhet fick mig att gå till de vetenskapliga litteraturens originaltidskrifter och börja läsa om olika infallsvinklar på ämnet. Juni 2019 hade jag nog helt eller delvis läst omkring 150 vetenskapliga artiklar som direkt eller indirekt berör PA. En sak som då blivit uppenbar var att det mesta av den vetenskapliga informationen om PA författats på engelska. Särskilt tydligt blev detta när jag googlade på orden *föräldraalienation* respektive *parental alienation*. Om man slår ihop Googles sökträffar på dessa båda varianter visar det sig att "parental alienation" står för 99,94 % av alla sökträffarna (eller i absoluta mått över 7,82 miljoner sökträffar 6 mars 2020).

Även om alienationsfenomenen är kända sedan 1800-talet och forskning nu pågått i mer modern bemärkelse sedan cirka 70 år för att skapa en vetenskaplig grund för PA så som det utvecklats till idag är det först under de senaste 30 åren som området stabiliserats. Under 1970- och 1980-talet kom sex av varandra oberoende forskare eller forskargrupper samtliga mer specifikt att observera hela eller delar av samma fenomen men de kallade detta olika saker. Före den tiden hade emellertid psykologin utvecklats på ett sådant sätt att det logiskt gick att förstå PA-fenomenet. Viktig var exempelvis den gren av psykologin som handlar om hur hjärnan hanterar information om verklighetsbeskrivningar som inte går ihop (s k kognitiv dissonans) och som beskrevs under 1950-talet. Det finns anledning att återkomma till detta deltema i ett framtida nummer av *Om Parental Alienation* eftersom det har relevans för hur man kan manipulera människor till att tro på felaktiga saker.

Vid slutet på 1980-talet hade hos vissa barn åtta symptom och/eller beteenden klarlagts och som sammantagna bidrog till att den ena föräldern kom att avvisas av barnet. Dessa åtta karaktärsdrag samlades in under begreppet *parental alienation syndrom, PAS*, vilket innebar att *åsyftningen enbart handlade om barnen*. Andra forskare inom området använde andra beteckningar, delvis därför att de studerade familjedynamiken snarare än enbart barnen.

De åtta beskrivna karaktärsdragen för PAS blev en viktig milstolpe för den fortsatta utvecklingen. Med begreppet PAS som utgångspunkt kunde då forskarna formulera och testa specifika hypoteser om orsakssammanhangen bakom familjedynamiken. De båda relationerna mellan föräldrarna respektive relationerna mellan barnet/barnen och föräldrarna är numera klarlagda och bildar enhetliga mönster som publicerats i många olika vetenskapliga tidskrifter. Underlaget på webbplatsen ompa.se och till detta nyhetsbrev härrör från ett hundratal vetenskapliga tidskrifter inom psykologi, psykiatri, psykoterapi, neurofysiologi, sociologi, juridik m fl. Ett 40-tal av dessa tidskrifter har publicerat artiklar där PA är huvudtema eller åtminstone omnämns under det att de övriga tidskrifterna är sådana som publicerat artiklar av indirekt relevans. Till detta kommer böcker som publicerats om PA.

Emellertid har sedan ett tiotal år tillbaka nu begreppet parental alienation tagit över – bland annat därför att det även inkluderar det fenomen som beskriver familjedynamiken. Så här har det ofta varit när nya forskningsområden utvecklats – att ett flertal olika benämningar förekommit men så småningom stabiliseras språket. I april 2020 hålls, som nämnts ovan, en PA-konferens i Dublin på Irland och där kommer också boken *Parental Alienation, Science and Law* att offentliggöras i vilken ett helt appendix handlar om begreppen inom PA-området.

Parental alienation är ett komplext område

Om man vill förstå PA måste man vara villig att ta del av information som innebär ett visst djup, nyanser och komplexitet beroende på vilka aspekter man intresserar sig för.

Det betyder att man bör vara nyfiken, ifrågasätta resonemang, och göra sig fri från förutbestämda uppfattningar, andras åsikter etc, vara beredd att ta in det oväntade och inse sina egna begränsningar. Jag har, då jag närmade detta område, vid ett flertal tillfällen gjort felaktiga antaganden eller missförstått något och därefter fått rätta mig själv. Detta händer fortfarande även om det nu sker alltmer sällan. Med detta sagt är jag tacksam över påpekanden om något skulle vara fel eller nyanseras. Det är ändå min förhoppning att webbplatsen ompa.se samt *Om Parental Alienation* ska hjälpa läsarna att förstå PA-området bättre. Särskilt eftersom PA griper in i flera olika områden bör man ha en ödmjuk inställning till ämnet. Formellt har jag varken utbildning inom exempelvis vare sig psykologi, psykiatri, sociologi eller juridik. Därför får varken detta nyhetsbrev eller webbplatsen ompa.se användas för att ställa diagnoser eller användas för att fatta medicinska beslut. Istället är syftet med ompa.se och detta informationsbrev att läsaren själv ska kunna se varifrån olika rön och hållpunkter kommer och också se att det verkligen finns gediget med vetenskapliga studier som stöder nuvarande teoretiska uppfattning. De generella PA-mönstren är redan klarlagda men många frågor återstår – inte minst kvantitativa aspekter – dvs sådant man beskriver med siffror. En viktig utvecklingslinje handlar givetvis om hur man bäst förebygger PA, intervenerar i en PA-drabbad familj, och framför allt vad man kan göra för att rehabilitera barn som utsatts för PA. Det senare kan vara svårt men syftet med sådana program, som redan förekommer, är alltid att försöka nå en 50/50-situation med avseende på boende och vårdnad.

Överdrivet förtroende för sin egen förmåga att bedöma och förstå det som är komplicerat är ingen bra utgångspunkt i fallet med PA. Ödmjukhet och insikt om att man kan tänka fel och därför kan behöva ändra sin uppfattning är säkert en bättre inställning.

Tillägg i sista stund: Var med vid galapremiären (9 mars) för **filmen Charter** som handlar om just besvärlig familjedynamik inklusive barnens utsatta situation. Sammanfattning: Bra och viktig!